

VZPOMÍNKA NA STĚHOVÁNÍ ZPOVĚDNICE

Jsme uprostřed vážné čtyřicetidenní kající liturgické doby postní, během níž se duchovně připravujeme na největší svátek celého liturgického roku, Slavnost Zmrtvýchvstání Páně, jak nás k tomu důrazně vybízí text I. prefaxe postní: „... *Neboť ty nám vždy znovu dáváš milost pokání, ty chceš, abychom se připravovali ve zbožnosti a horlivé lásce na slavnost velikonočních tajemství. V nich jsme dostali počátek tvého života, v nich rosteme k plnosti tvého synovství skrze našeho Pána, Ježíše Krista...*“.

V prvotních staletích církve utvářely liturgii a náplň čtyřicetidenní doby postní dva náboženské úkony: jednak veřejné církevní pokání, jednak vše, co souviselo s katechumenátam, tedy přípravou žadatelů (katechumenů) o udělení základní iniciační svátosti, kterou je křest, jako cesta do církve. Toto obojí se postupně vytrácelo a převládl prvek kajícího připomínání Kristova utrpení a smrti. K nápravě toho II. vatikánský koncil ve své Konstituci o liturgii („Sacrosanctum Concilium“), která jako vůbec první dokument koncilu byla schválena 4.10.1963, nás v článcích č. 109 a 110 poučuje, že čtyřicetidenní doba postní má dvojí úlohu. Z jedné strany zejména připomínku křtu nebo přípravu na jeho přijetí, z druhé strany pak pokání věřících, kteří v této době horlivěji naslouchají Božímu slovu a věnují se modlitbám, aby se připravili na Velikonoce.

Shrneme-li to, pak liturgie postní doby nás vede k vnitřní duchovní obnově a vybízí nás k větší soustředěnosti, sebeovládání, kajícího a smírnému odčiňování hříchů. Křesťan, konající pokání za hříchy, se připodobňuje Kristu, který obětoval svůj život jako výkupné za hříchy všech lidí. A hříchů se zbavujeme buď svátostí křtu, nebo svátostí pokání.

A tak se dostáváme ke svátosti pokání, která po II. vatikánském koncilu dle Katechismu Katolické církve (čl. 1422-1424) dostala další názvy: svátost smíření, odpuštění, vyznání (zpověď) nebo obrácení. Ale to je jen jakási kosmetická úprava, aby snad název této svátosti člověka dnešní doby nějak neodrazoval, ale přitahoval. Z historického vývoje praxe pokání víme, že tuto svátost ustanovil Zmrtvýchvstalý Pán, když se večer o velikonoční neděli zjevil svým apoštolům a řekl jim: „*Přijměte Duchu Svatého! Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou*“ (Jan 20, 22-23). V péči o obrácení hříšníka používala pak církev v různých dobách a místech různého stupně přísnosti a vyvinula různou formu pokání. Prvotní církev znala praxi vyloučení hříšníka ze společenství Božího lidu, exkomunikaci, kterou, za striktně uvedené delikty, zná i současný Kodex kanonického práva. V poněkud pozdějším období bylo místo exkomunikace ukládáno za těžké hříchy veřejné pokání, když hříšník před tím před biskupem soukromě vyznal své hříchy. K odpuštění všedních hříchů se považovalo za dostatečné se modlit, postit, dávat almužny a konat jiné dobré skutky. Od 6. století se ve většině případů kající soukromě vyznával za svých hříchů biskupovi nebo knězi a obdržel od nich rozhřešení a uložený kající skutek. Tato forma udělování svátosti se pak udržela po celá staletí a dostala dodnes obvyklý název – svatá zpověď. Čtvrtý lateránský koncil v roce 1215 nařídil, že každý katolík se musí zpovídat ze svých hříchů nejméně jednou za rok. Zpověď se v kostele konávala většinou poblíž oltáře, kde bylo umístěno přenosné sedadlo pro zpovědníka. Po Tridentském koncilu se začala mezi knězem a kajícím zřizovat mřížka, která oba částečně oddělovala. Ta v roce 1614 byla Římským rituálem zavedena jako povinná. V barokní době vznikaly pevné, většinou trojdílné zpovědnice, jaké známe dodnes. V nejnovější době se doporučují a realizují tak zvané zpovědní místnosti (v klášterním kostele sv. Kateřiny pod kůrem je máme od roku 1991), kde se zpovědní rozhovor může rozvinout za příznivějších podmínek, ale i tak má být kajícímu z důvodu zachování anonymity dána možnost, zpovídat se v tradiční zpovědnici. Nový liturgický obřad udělování této svátosti byl zveřejněn v roce 1973, české vydání vyšlo v roce 1982 a počítá se čtyřmi způsoby: a) tradiční „ušní zpověď“ jednoho kajícího, b) liturgie svátostného smíření pro více kajících s předcházející soukromou zpovědí, c) liturgie svátostného smíření pro větší počet kajících se společným vyznáním a rozhřešením generální absolucí, d) kající bohoslužba bez svátostného rozhřešení. Je přesně stanoveno, kdy, jak a který z těchto 4 způsobů se smí použít. Základem však stále zůstává tradiční „ušní zpověď“.

Z výše uvedeného poznáváme, že kající liturgická doba postní má úzký vztah ke svátosti smíření a ta má zase úzký vztah ke zpovědnici. **A proto právě v době postní se zmíníme o zajímavém stěhování jedné zpovědnice v Jindřichově Hradci.**

Když 19.5.1801 při velkém požáru města vyhořel i proboštský chrám a po dlouhodobé obnově byl konečně 1.1.1811 opět uveden do provozu, bylo ho nutno postupně vybavit potřebným mobiliárem, např. oltáři, kazatelnou, lavicemi, obrazy, varhanami, nábytkem v sakristii a také zpovědnicemi. A tak někdy v 19. století byly postaveny pod kůrem dvě bytelné zpovědnice, z nichž jedna tam stojí dodnes a je používána zcela výjimečně. Když k 1.8.1959 byl ustanoven administrátorem proboštsví P. Josef Kavale, zpovědnice se mu nelíbily. Byly otevřené a tak anonymita při zpovědi byla minimální a navíc, když se zpovídal někdo nedoslýchavý, muselo se přejít do sakristie, aby bylo zachováno zpovědní tajemství. Umínil si tedy, opatřit

aspoň jednu zповědnicí novou. Ty se však běžně nevyroběly a tak se poptával u kněží v diecézi, zda někde zbytečně nestojí vhodná zповědnice. Nakonec ji přece jen objevil a získal. A tak za pomoci zdatných mužů byla v sobotu 21.9.1963 jedna zповědnice rozebrána a pod kůrem připraveno místo pro novou. V neděli 22.9. P. Kavale oznámil, že v pondělí, 23.9., bude asi okolo 14. hodiny dovezena nová zповědnice a poprosil ženy, aby jich několik přišlo ji vyčistit a důkladně umýt. Sám však musel právě ten den někam neodkladně odjet. A tak skutečně 23.9. odpoledne zastavilo před schodištěm hlavního vchodu pod kůrem velké nákladní auto a na korbě stál jakýsi domeček, velká dřevěná zповědnice, vcelku, bez možnosti rozebrání. Bylo to však nějak špatně domluveno, řidič přijel sám a byl přesvědčen, že vyložení nákladu bude zajištěno „z místních zdrojů“. A to nebylo. Co teď? Naproti proboštskému chrámu v bývalém jezuitském objektu (dnes kaple sv. Máří Magdalény a Muzeum fotografie) tehdy byla kasárna. Jedna z přítomných žen, Julie Studničková, si všimla strážného u vchodu a tak se ho odvážně šla zeptat, zda by vojáci nepomohli se stěhováním zповědnice. Ve své prostotě až naivnosti se stala nástrojem Božího řízení a tak v době komunismu došlo k zázraku. Strážný zavolal velícího důstojníka, byl to Slovák, ten obhlédl situaci a skutečně za chvíli přišlo asi deset vojáků. Ti, spolu s důstojníkem a na jeho povel, zповědnicí „popadli“ a s poznámkami, že je tak těžká proto, že je v ní ukryto mnoho těžkých hříchů, hladce ji po strmém schodišti vynesli do kostela a postavili na patřičné místo. Za odměnu – nic víc nechtěli - si vojáci, většinou Slováci, prohlédli vnitřek kostela, do kterého by se jinak jen těžko dostali. Všichni se v něm chovali velmi zbožně, před svatostánkem poklekali. Ženy pak zповědnicí vyčistily, jindřichohradecký rodák a kněz toho času bez „státního souhlasu“ P. Karel Menhart, vyučený elektrikář, do ni ještě tentýž den zavedl elektrický proud a instaloval svítidla. Pak byla natřena bezbarvým lakem. Zповědnice byla sice trojdílná, ale částečně otevřená, protože u „kabinek“ pro kajícíky nebyly žádné dveře a před zповědnicí byla jen nízká dřevěná mřížka. Na žádost P. Kavale, dobrý katolík, nadaný hudebník a velmi zručný truhlář, pan Ludvík Černý (tatínek paní Jaroslavy Hejdové a její sestry Růženky, manželky pana kostelníka Měkuty), vyrobil ke zповědnicí stylově odpovídající prosklená dvířka, a to jak v části pro zповědnicí, tak i kajícíky. Tím byla zповědnice uzavřena a dostala podobu, kterou má dodnes. **A tak nám 23.9.1963 zповědnicí**, tu mocnou zbraň proti „úkladům ďáblovým“ a „čistírnu duší“, **nastěhovala do proboštského chrámu Československá lidová armáda** a „politruk“ se to jistě nesměl dozvědět, natož velitel zdejší posádky! Těm, kdo měli cokoliv společného s touto zповědnicí, to jistě nejvýš spravedlivý Bůh nezapomene a i my bychom měli na ně vděčně vzpomínat. K.B.